

'כמו קובייה הונגרית'

מדינת ישראל ורצועת עזה

הקדמה

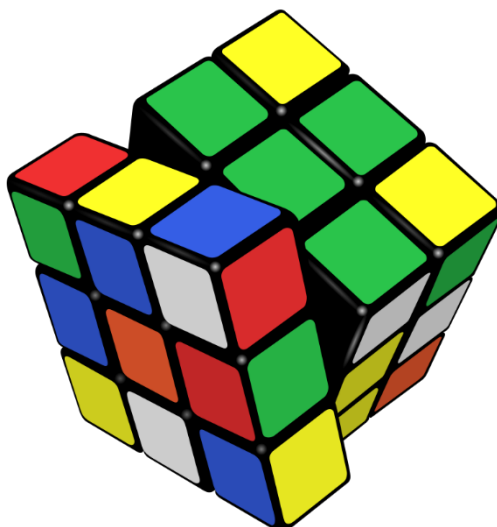
הימים שאנו מצויים בהם הם ימים קשים של מלחמה מתמשכת והולכת בין ישראל והחמאס, השולט ברצועת עזה. כולנו מייחלים להצלחה מריבית לכוחותינו, להכרעה של החמאס ולהשבת החטופים לביתם. אך בעוד שישנה אחדות רחבה בחברה ביחס למטרה הצבאית של הלחימה, הרי שיש מחלוקת עמוקה בדבר הפתרון האפשרי ביחס לרצועת עזה. המחלוקת הזו אינה מתחילה במלחמה הנוכחית. היא מלווה את מדינת ישראל כמעט מיום הקמתה. המחלוקת הזו נובעת מכך שכרוכים בשאלת היחסים שבין מדינת ישראל ורצועת עזה כמה ערכים שמתקיים מתח קבוע ביניהם. והשאלה היא איזה מבין הערכים בסופו של דבר צריך להכריע את הכף, ולהוביל לפתרון הנכון. בנוסף, גם במקומות שבהם יש הסכמה ערכית, ישנה שאלה מעשית – כיצד לממש את הערך הזה בצורה הטובה ביותר (למשל, ערך הביטחון הוא ערך בולט ומרכזי, אבל האופן שבו ממשים את הביטחון בצורה הטובה ביותר – יימצא במחלוקת).

המערך שלפניכם מבקש לגעת בעדינות המריבית בסוגיה המורכבת הזו. לתת לנו מידע על היחסים שבין מדינת ישראל ורצועת עזה לאורך השנים, והניסיונות השונים להכריע בשאלת סדר העדיפויות שבין הערכים השונים, והגשמתם. מטבע הדברים, הסוגיות האלו מעוררות רגשות עזים. בכדי שכולם ירגישו שיש להם מקום להביע את דעתם, עלינו להזכיר לעצמנו שהדיון בכיתה הוא דיון פתוח. אין בו "נכון" ו"לא נכון". ואין הכוונה להגיע לתשובה מסויימת. אך יחד עם זאת, בכדי שבאמת כולם יחושו בנוח להשמיע את דעתם, עלינו לשמור על עקרונות השיח המיטבי:

- א. לדבר בלשון מכובדת, שאינה מתלהמת ואינה משתיקה את האחרים.
- ב. להתווכח – מותר. לטעון שהאחר טועה – מותר. אבל לא לטעון שדעתו פסולה ואסור להשמיע אותה.
- ג. שמירה על גבולות השיח. לא להתבטא באופן מסית, המעודד אלימות כנגד קבוצה זו או אחרת.

קובייה הונגרית

בואו נתנסה במשחק בקובייה הונגרית- גם אם אתם מכירים את השיטה לפתור את הקובייה וגם אם לא:

עכשיו, אחרי ששחקנו, בואו נחשוב רגע על המשחק המיוחד הזה:

- מה האתגר הגדול של הקובייה ההונגרית?
- כשאנחנו מנסים לפתור את הקובייה (בלי שיטה וסדר) – מה קורה לנו אחרי שהצלחנו לסדר פאה אחת של הקובייה, ואנחנו מנסים לסדר צד אחר שלה?
- מה המשחק הזה יכול ללמד אותנו על החיים האמיתיים?
- האם בחיים האמיתיים יש "שיטה" שבאמצעותה אפשר פשוט לסדר את

הידעתם?

הקובייה ההונגרית היא פאזל צבעים בעל שש פאות, שפתרון מושלם שלו מוביל לכך שצבעי כל אחת מפאות הקובייה הוא אחיד.
 את הקובייה ההונגרית המציא הפסל והפרופסור לאדריכלות ארנה רוביק, בשנת 1974. במדינות רבות קוראים לה עם שמו, "קוביית רוביק", אבל בישראל היא זכתה לשם "קובייה הונגרית" על שם ארץ המוצא שלו.
 הקובייה ההונגרית נחשבת לצעצוע הנמכר ביותר בהיסטוריה! עם מספר מכירות של כ-300 מיליון פריטים!

התלבטות הגדולה של רבן שמעון בן גמליאל

רבן שמעון בן גמליאל הזקן חי בימים שקדמו לחורבן ירושלים בתקופת בית המקדש השני. בימים ההם נחלק העם לשתי קבוצות: קבוצה אחת סברה שיש להגיע עם הרומאים להסדר, גם אם במחיר ויתור על השליטה היהודית בירושלים. וקבוצה שנייה סברה שיש למרוד ברומאים ולהילחם בהם בכל מחיר. רבן שמעון בן גמליאל היה ממנהיגי העם באותם הימים והוא התלבט מה נכון לעשות. הוא ראה את היתרון והחיסרון שבכל אחת מהדרכים. לבסוף, הוא הכריע שלא להכריע. הוא ניסה גם להכין את העם למרד ברומאים. בה בעת שהוא מנסה להרגיע את הרוחות, ולמנע מן הקנאים לעשות מעשים קיצוניים שיבעירו את השטח.

בסופו של דבר, גם דרך האמת הקנאית וגם דרך השלום המתונה נכשלו, והרומאים החריבו את ירושלים ואת בית המקדש. ועד היום נמשך הוויכוח מה הדרך הנכונה שהיה צריך ללכת בה.

קריאה יחפה:

- מה הייתה ההתלבטות של רבן שמעון בן גמליאל?
- כיצד בחר לפעול בסופו של דבר?
- האם באמת אפשר לפעול באותו הזמן בשתי דרכים הפוכות?

ריבוי קולות:

- לו הייתם חיים באותה התקופה, באיזו עמדה הייתם תומכים? מדוע?
- כיום, ממרחק השנים, האם ניתן לדעתכם לקבוע באופן חד-משמעי שנכון היה לפעול בצורה כזו ולא אחרת?

על שלושה דברים העולם עומד

לפניכם משנה המופיעה במסכת אבות, הנאמרת משמו של אותו רבן שמעון בן גמליאל:

רַבֵּן שִׁמְעוֹן בֶּן גַּמְלִיאֵל אוֹמֵר:
 עַל שְׁלוֹשָׁה דְבָרִים הָעוֹלָם עוֹמֵד,
 עַל הַדִּין וְעַל הָאֱמֶת וְעַל הַשְּׁלוֹם,

שְׁנָאֵמַר: אֱמֶת וּמִשְׁפָּט שְׁלוֹם שְׁפָטוּ בְּשַׁעְרֵיכֶם (זכריה ח)

(מסכת אבות, פרק א, משנה יח)

- כיצד המשנה שבמסכת אבות משקפת את דרכו המעשית של רבן שמעון בן גמליאל הזקן?
- מה המסר המרכזי בעיניכם שאנחנו יכולים ללמוד מדבריו וממעשיו של רבן שמעון בן גמליאל הזקן?
- חשבו על דילמה מהחיים שלכם שבהם יש התנגשות בין "ערך השלום" ו"ערך האמת". כתבו את השיקולים לשני הצדדים. וחשבו, מה בסופו של דבר הייתם מכריעים:

הדילמה:

מדינת ישראל ורצועת עזה:

לאורך השנים ניסתה ישראל לפעול מול רצועת עזה בדרכים שונות (כפי שמפורט במצגת). הפעולות השונות ביטאו ערכים שונים וכן את הניסיון להכריע בדרך שבה יהיה ניתן לפתור את הבעיה מכל צדדיה - כמו קובייה הונגרית. אבל למעשה אפשר לראות שכל פתרון חיזק ערכים מסוימים החלש ערכים אחרים. הנה ארבעה ערכים מרכזיים שהובילו את ממשלות ישראל לפעול - לאורך הדרך:

- ביטחון ישראל
- הכרה בזכות להגדרה עצמית של הפלסטינים
- שלמות הארץ
- להיות ישראל חלק מהקהילייה הבין-לאומית

נתחו שני אירועים מרכזיים שישראל פעלה אל מול רצועת עזה, ובחנו אילו ערכים התממשו בהם ואילו נפגעו כתוצאה מהם:

הקמת ההתיישבות היהודית ברצועת עזה (1997 ואילך, ראו הרחבה בנספח):

ערכים שנפגעים מכך:

ערכים שבאים לידי ביטוי:

ההתנתקות מרצועת עזה (2005, ראו הרחבה בנספח):

ערכים שנפגעים מכך:

ערכים שבאים לידי ביטוי:

כעת, לאחר שניתחתם שני ניסיונות קודמים של מדינת ישראל להסדיר את היחסים עם רצועת עזה. נסו לתאר מה בעיניכם צריך לקרות כיום כפתרון מיטבי באיזור.

- א. הציעו את הפתרון שלכם.
- ב. נתחו אותו כשם שניתחתם את הפתרונות הקודמים. בדקו אילו ערכים הוא מקדם, ובאילו ערכים הוא פוגע.

פתרון עתידי, בעיניכם, לרצועת עזה:

ערכים שייפגעו כתוצאה מכך:

ערכים שפתרון זה מבטא:
